

Universitatea „Babeş-Bolyai” Cluj-Napoca
Facultatea de Sociologie și Asistență Socială
Anul universitar 2006-2007
Semestrul II

Titlul disciplinei: *Metode și tehnici de cercetare II. Producerea datelor calitative*

Codul: ASR0121

Număr credite: 6

Locul de desfășurare : Sediul facultății, sala 217

Programarea în orar a cursurilor:

22 martie, 16-20	10 mai, 16-20
23 martie, 14-17	11 mai, 14-17
19 aprilie, 16-20	31 mai, 16-20
20 aprilie, 14-17	1 iunie, 14-17

I. Informații despre titularul de curs / seminar

Nume, titlu științific : Elisabeta Stanciulescu, PhD, profesor

Informații de contact : elia.stn@gmail.com

Ore de audiență :

23 martie, 17:30 – 20:00	11 mai, 17:30 – 20:00
20 aprilie, 17:30 – 20:00	1 iunie, 17:30 – 20:00

II. Descrierea disciplinei

Disciplina le oferă studenților oportunitatea de a se iniția în :

1. instrumentarea, organizarea și realizarea *observațiilor calitative și interviurilor calitative* individuale și de grup, precum și în *recoltarea unor documente formale și informale*;
2. *prelucrarea primară a datelor calitative*, în vederea formulării unor ipoteze și a unor noi categorii de observație și noi întrebări de interviu, cu ajutorul cărora respectivele ipoteze pot fi testate;
3. *terminologia de bază în limba engleză*, utilă pentru mobilitatea în spațiul educativ european și în spațiul european al muncii.

Toate acestea constituie competențe de bază necesare în meseriile de sociolog / etnolog / antropolog; aceleași competențe sunt însă foarte utile și pentru analiști politici, jurnaliști, agenți de vânzări, manageri, funcționari publici.

Un accent deosebit va fi pus pe *dezvoltarea unor competențe transferabile*, necesare învățării pe tot parcursul vieții și mobilității profesionale:

- deschidere către învățare continuă;
- deprinderi de muncă intelectuală: capacitatea de a selecta, prelucra, organiza și analiza critic informație nouă;
- capacitatea de a construi raționamente argumentative corecte și coerente;
- capacitatea de a comunica, oral și în scris, raționamente / argumentații personale;
- capacitatea de ascultare activă, capacitatea de a se focaliza pe tema principală într-un dialog și de a evita atât devierile de la subiect, cât și „atacul la persoană”;
- capacitate de muncă în cooperare (urmărirea sopolui comun, respectarea angajamentelor personale, ajutor acordat celorlalți membri ai echipei etc.);

- capacitatea de a participa activ la asigurarea calității activităților organizaționale și la soluționarea unor probleme de interes colectiv;
- conduită etică: respectarea valorilor și normelor comune, non-discriminare, protecția imaginii și a drepturilor celuilalt etc.;
- autocunoaștere, autoorganizare, prezentare a sinelui.

III. Bibliografie obligatorie

Important :

1. Studenții sunt obligați să citească cel puțin lucrările și paginile subliniate.
2. O parte din această bibliografie va fi discutată la întâlnirile de seminar. Cealaltă parte trebuie studiată autonom.

Pentru linia cu predare în limba română :

- Chelcea S. (2004) *Metodologia cercetării sociologice. Metode cantitative și calitative*, Economica, București, pp. 291-319, 496-540
- Carey A.M. (1994) The Group Effect in Focus Groups: Planning, Implementing, and Interpreting Focus Group Research, în Janice M. Morse, *Critical Issues in Qualitative Research Methods*, Sage Publications, pp. 225-241
- King G., Keohane R., Verba S. (2000) *Fundamentele cercetării sociale*, trad.rom. Irina Culic și Bogdan Micu, Iași, Polirom, pp. 17-25, 35-38
- *** Legea nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public, în *Monitorul Oficial*, nr. 663/23 octombrie 2001, http://legislatie.resurse-pentru-democratie.org/544_2001.php, descărcat la 27 martie 2007
- Miles M.B., Huberman M.A. (1994) *Qualitative Data Analysis*, Sage Publications, pp. 5-7, 9-10, 18-25
- Peretz H. (2002) *Metodele în sociologie: observația*, trad. rom., Editura Institutului European, Iași, pp. 29-100
- Silverman D. (2004) *Interpretarea datelor calitative. Metode de analiză a comunicării, textului și interacțiunii*, trad.rom. Adela Toplean, Polirom, Iași, pp. 41-58, 61-97, 238-277, 280-307
- de Singly Fr., Blanchet A., Gotman, A., Kaufmann, J.-Cl. (1998) *Ancheta și metodele ei: chestionarul, interviul de producere a datelor, interviul comprehensiv*, trad. rom., Polirom, Iași, pp. 111-176
- Stahl H.H. (2001) *Tehnica monografiei sociologice*, Editura SNSPA, București, pp. 9-77 (ediție originală 1934).

Pentru linia cu predare în limba engleză:

- Bryman A. (2004?) *Social research methods*, second edition, Oxford University Press, pp. 266-289
- Carey A.M. (1994) The Group Effect in Focus Groups: Planning, Implementing, and Interpreting Focus Group Research, în Janice M. Morse, *Critical Issues in Qualitative Research Methods*, Sage Publications, pp. 225-241
- Cohen L., Manion L., Morrison K. (2003) *Research Methods in Education*, 5th edition, RoutledgeFalmer, 49-73, 105-135, 267-292, 305-316
- Denzin, N. K., Lincoln, Y. S., eds. (1994), *Handbook of Qualitative Research*, Sage Publications, pp. 393-402, 403-412

- *** Legea nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public, în *Monitorul Oficial*, nr. 663/23 octombrie 2001, http://legislatie.resurse-pentru-democratie.org/544_2001.php, descărcat la 27 martie 2007
- Miles M.B., Hubermann M.A. (1994) *Qualitative Data Analysis*, Sage Publications, pp. 5-7, 9-10, 18-25
- Patton M. Q. (2002) *Qualitative Research & Evaluation Methods*, 3th edition, Sage Publications, pp. 3-29, 209-258, 260-332, 339-380
- Silverman, D. (2001), *Interpreting Qualitative Data. Methods for Analysing Talk, Text and Interaction*, Second edition, Sage Publications
- Stahl H.H. (2001) *Tehnica monografiei sociologice*, Editura SNSPA, București, pp. 9-77 (ediție originală 1934).

IV. Materiale folosite în cadrul procesului educațional specific disciplinei

Calculator, videoproiector, materiale multiplicat – asigurate de facultate.

V. Planificarea întâlnirilor și a verificărilor/examinărilor intermediare

<i>Data</i>	<i>Tema</i> <i>Concepte de bază</i> <i>(Pentru detalii, a se vedea Anexa 3:</i> <i>Competențe testabile)</i>	<i>Bibliografie specifică</i>	<i>Obligațiile</i> <i>studenților</i>
22 martie	<p>Cunoaștere de simț comun și cunoaștere științifică.</p> <p>Adevăr, obiectivitate, obiectivare, Întrebări de interes social și întrebări de cercetare.</p> <p>Date de cercetare.</p> <p>Specificul datelor calitative.</p> <p>Criterii de calitate ale cercetării:</p> <ul style="list-style-type: none"> - validitate; - fiabilitate; - caracter etic (responsabilitate, anonim, confidențialitate, consimțământ informat). <p>Însușiri specifice cercetătorului calitativ.</p>	<p>Bryman, 2004: 266-289 (cantitativ-calitativ, validitate, fiabilitate, importanta conceptelor, preocupările principale ale cercetătorilor calitativi, critica cercetării calitative)</p> <p>King , Keohane, Verba, 2000 : 17-25 (simț comun și cunoaștere științifică; cantitativ-calitativ); 35-38 (calitatea datelor)</p> <p>Miles, Hubermann, 1994: 5-7 (varietatea cercetării calitative); 9-10 (date calitative); 18-25 (întrebări comune – întrebări de cercetare; conceptualizare)</p> <p>Cohen, Manion, Morrison, 2003: 49-73 (etică) și 105-135 (validitate și fiabilitate).</p>	<p>Studiu atent al suportului de curs</p> <p>Rezolvarea prealabilă a exercițiilor furnizate în suportul de curs</p>

		<p>Silverman, 2001: 41-58, 238-277, 280-307 (cantitativ calitativ, avantaje și limite; credibilitate, validitate, triangulare, generalizabilitate; etică; rolurile cercetătorului în științele sociale)</p> <p>Patton, 2002: 3-29 (date, cercetător) și 91-107 (constructivism, construcționism)</p>	
23 martie	<p>Observația (1). Observație științifică și observație comună. Validitate, fiabilitate și caracter etic Observație experimentală și observație „de teren”. <i>Fieldwork.</i> Grila de observație calitativă. Criterii de calitate a categoriilor de observație. Categoriile <i>open-ended</i></p>	<p>Patton, 2002: 260-332</p> <p>Peretz, 2002 : 29-71, 69-100</p> <p>Silverman, 61-97</p>	<p>Studiu atent al suportului de curs</p> <p>Rezolvarea prealabilă a exercițiilor furnizate în suportul de curs</p>
19 aprilie	<p>Observația (2) Modalități de eșantionare a acțiunilor, grupurilor, locațiilor și perioadelor. Accesul într-un spațiu organizațional. Adresa / scrisoarea Posturi ale observatorului și dilemele pe care le ridică. Tehnici de înregistrare. Criterii de calitate a notelor de observație: descriptiv - evaluativ, judecări de fapt – judecări de valoare, specific – general, detaliat vs. trivial. Cele mai frecvente greșeli. Evaluarea calității: validitate, fiabilitate, etică. Modalități practice de creștere a calității.</p>	<p>Cohen, Manion, Morrison, 2003 : 305-316</p>	<p>Studiu atent al suportului de curs</p> <p>Rezolvarea prealabilă a exercițiilor furnizate în suportul de curs</p>
20 aprilie	<p><u>Interviurile individuale (1)</u> Conversație informală (interviu etnologic), interviu semistrukturat, interviu calitativ structurat, povestea vieții. Avantaje, dezavantaje, utilizări. Grila de interviu - criterii de calitate. Întrebări <i>open-ended</i>. Greșeli frecvente. Eșantionarea subiecților. Accesul la subiecți.</p>	<p>Blanchet și Gotman, în de Singly <i>et alii.</i>, 1998: 111-176 (ghid de interviu, tipuri de intervenții)</p> <p>Chelcea, 2004: 292-319</p> <p>Cohen, Manion, Morrison,</p>	<p>Studiu atent al suportului de curs</p> <p>Rezolvarea prealabilă a exercițiilor furnizate în suportul de</p>

	Consimțământul informat: scrisoarea / explicațiile orale.	2003 : 267-292 Patton: 2002: 339-380 (ghid de interviu, tipuri de intervenții) Patton, 2002: 209-258 (design, eșantionare) Stahl, 2001: 9-77 (munca de teren – <i>fieldwork</i>)	curs
10 mai	Interviurile individuale (2). Posturi ale operatorului de interviu: operatorul neutru, operatorul implicat, postura flexibilă. Tipuri de intervenții ale operatorului de interviu. Criterii de calitate ale intervențiilor. Cele mai frecvente greșeli. Înregistrarea și transcrierea. Cele mai frecvente greșeli. Documente prin care putem reduce și organiza rapid datele de interviu. Evaluarea calității: validitate, fiabilitate, etică. Surse de distorsiune a datelor. Modalități practice de creștere a calității.	Blanchet și Gotman, în de Singly <i>et alii.</i> , 1998: 111-176 Cohen, Manion, Morrison, 2003 : 267-292 Patton: 2002: 339-380 Stahl, 2001: 9-77 (munca de teren – <i>fieldwork</i>)	Studiu atent al suportului de curs Rezolvarea prealabilă a exercițiilor furnizate în suportul de curs
11 mai	Test intermediar (2 ore) Modele de rezolvare a unor itemi din test. Prezența obligatorie!		Studiu al suportului de curs și al bibliografiei
31 mai	Discutarea greșelilor tipice făcute la test. Recomandări în vederea testului final. Prezența obligatorie! Documentarea. Tipuri de documente. Accesul la diferitele tipuri. Legea nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public Prelucrări primare ale unor documente: rezumat, listă de teme și sub-teme, inferențe.	Chelcea, 2004: 945-540 Harper, în Denzin și Lincoln, 1994: 403-412 Hodder, în Denzin și Lincoln, 1994: 393-402 * Legea nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes	Studiu atent al suportului de curs Rezolvarea prealabilă a exercițiilor furnizate în suportul de curs

		public	
1 iunie	<p>Interviurile de grup. Tipuri de interviuri de grup. Avantaje, dezavantaje, utilizări.</p> <p>Focus-grupul. Utilizări. Strategii de construcție a grupului. Spațiul și timpul. Înregistrarea. Consimțământul informat Moderarea : recoltarea datelor; dinamica grupului. Cele mai frecvente greșeli Criterii de calitate: validitate, fiabilitate, etică.</p>	Carey, 1994 : 225-241	<p>Studiu atent al suportului de curs</p> <p>Rezolvarea prealabilă a exercițiilor furnizate în suportul de curs</p>

VI. Modul de evaluare

1. Evaluarea continuă în cadrul seminariilor

- Constituie prima condiție pentru participarea la testul final.
- Pentru a putea participa la testul final, studenții trebuie să obțină **minimum 25 puncte** pentru activitatea de seminar.

Important: Nu transformați obținerea punctelor în scop în sine! Considerați-le o măsură a nivelului vostru de performanță la diferitele competențe exersate în cadrul seminariilor.

A se vedea Anexa 1: Evaluarea continuă în cadrul seminariilor

2. Test intermediar (scris) – 11 mai 2007

- Pentru a putea participa la testul final, studenții au **obligația de a se prezenta la testul intermediar și la discuțiile legate de rezolvarea lui (11 și 31 mai)**.

Important:

Testul intermediar constituie un exercițiu pregătitor pentru testul final și un prilej pentru studenți de a primi un feedback pe parcurs – sarcinile vor fi similare cu acelea din testul final.

3. Test final (scris, anonimizat)

- Conținut: rezolvare de exerciții / probleme. Două tipuri de sarcini (baterii de itemi), notate separat :
 - sarcini care testează competențele cognitive;
 - sarcini care testează competențele aplicative.
- Pentru promovare, este necesar să se obțină **cel puțin ¼ din punctajul acordat** pentru fiecare din cele două baterii de itemi (competențe cognitive și competențe aplicative).
- **Nota finală** va fi calculată după algoritmul **40% competențe cognitive + 60% competențe aplicative**.

4. Bonusuri

- Studenții care probează orientare reală către învățare continuă vor primi **un bonus de 1 punct**, adăugat notei obținute la testul final (după rotunjire). Pot primi acest bonus studenții care se află în cel puțin una dintre situațiile următoare:
 - participă activ la cel puțin 20 ore de curs (6 întâlniri), dovedind prin intervențiile lor că au studiat atent suportul de curs și bibliografia discutată la seminar;
 - obțin un punctaj mai mare decât 40 de puncte pentru activitatea de seminar;
 - obțin un punctaj mai mare de 75% din total la testul intermediar.
 - Acest bonus se acordă numai dacă studenții respectivi obțin note de 7, 8 și 9 la test în prima sesiune de examene.

- Studenții care probează angajare personală în identificarea și soluționarea prin dialog a unor probleme de interes comun vor obține **un bonus de 1 punct**, adăugat notei obținute la testul final (după rotunjire).
 - Aceste contribuții se referă la critici și sugestii constructive, aplicabile, de creștere a calității cursului și seminarului (inclusiv în ceea ce privește prestația cadrului didactic), comunicate prin chestionarele de evaluare.
 - Bonusul se acordă numai în condițiile în care studentul respectiv se implică în inițierea și realizarea unor acțiuni efective.
 - Acest bonus se acordă numai dacă studentul respectiv obține notă de promovare la test în prima sesiune de examene.

VII. Detalii organizatorice, gestionarea situațiilor excepționale

1. Detalierea ECTS

Potrivit normelor europene, **1ECTS = 25-30 ore de muncă prestată de un student** de nivel mediu. La această disciplină, studenților li se recomandă să repartizeze aceste ore după cum urmează:

Forme de predare-învățare	Întâlniri față în față Ore / sapt.	Forme de participare activă a studenților	Număr de ore de muncă studenți
Cursuri	2	Întrebări de clarificare / aprofundare Participare la exercițiile și dezbaterile organizate în cadrul orelor de curs Sugestii pentru creșterea calității cursului	Participări la cursuri 28 ore Studiu autonom al suportului de curs și bibliografiei 15 ore Exerciții și antrenament autonome (înainte și după fiecare întâlnire de curs) 15 ore

Seminarii	2	Pregătirea și prezentarea unui referat științific (cu o structură dată) Participare documentată la discuții Sugestii pentru creșterea calității seminarului	Participări la seminar 28 ore Studiu autonom al bibliografiei 20 ore Elaborare referat 10 ore
Consultații	½ ore / student / semestru (la solicitarea studenților și pe bază de programare)		Pregătire a întrebărilor 2 ore Fixare a celor discutate 3 ore
Testări		<i>Numărul de ore indicat aici este calculat pentru cazul în care studentul a studiat și s-a antrenat pe tot parcursul semestrului.</i>	Pregătire a testului intermediar 20 ore Revenire asupra lucrurilor neștiute 10 ore Pregătire a testului final 30 ore
Total ore muncă pentru studenți : 176 ore*			
*Atenție ! Acesta este numărul de ore necesar unui student de nivel mediu pentru obținerea celor 6 credite alocate. Studenții care vin cu lacune din etapele educaționale precedente sau care au un ritm mai lent de învățare vor avea nevoie de un număr mai mare de ore de muncă.			

1. Frecvența

- Au ***dreptul să participe*** la cursuri și seminarii numai studenții înscriși (la secretariat), care respectă toate normele interne de conduită (respect al instituției, al cadrelor didactice, al colegilor, al bunurilor etc.) și care, prin intervențiile lor, nu afectează avansul discuțiilor și procesul de învățare al celorlalți.
- Pentru promovare, este ***obligatorie*** participarea la cel puțin ***4 întâlniri de curs (14 ore) și 8 seminarii (16 ore)***. Totuși, studenții sunt încurajați să participe la cât mai multe activități didactice, deoarece participarea, mai ales participarea activă, reprezintă una dintre principalele resurse ale învățării și ale reușitei la testul final.
- ***Studenții angajați*** cu normă întreagă sau în altă localitate sunt obligați:

- să participe la cel puțin 2 întâlniri de curs (7 ore) și 2 seminarii , altele decât ultimele două întâlniri;
- să obțină la evaluarea continuă cel puțin 10 puncte din participările la seminar;
- să-i trimită conducătorului de seminar, pe parcurs, 6 rezumate ale unor studii discutate la seminar, pentru 6 teme (întâlniri) diferite (a se vedea *Anexa 1: Evaluarea continuă în timpul seminariilor*);
- să participe la testul intermediar și la discuțiile legate de rezolvarea lui.

2. *Contestarea notelor*

Oricare dintre studenți are dreptul să conteste oricare dintre rezultatele evaluării, după cum urmează:

- Punctajul la seminar se contestă pe loc.
- Nota la testul final se contestă pe loc, imediat după ce lucrările au fost desecretizate, iar notele anunțate studentilor.
 - În cazul în care un student nu poate fi prezent la desecretizarea lucrărilor, are posibilitatea să conteste nota în cel mult 48 de ore.
- Nicio contestație făcută mai târziu nu va fi luată în considerare, sub niciun motiv.
- **Orice contestație trebuie să fie fundamentată / argumentată.** În cazul testelor scrise, studentul trebuie să indice exact sarcina sau sarcinile la care crede că ar fi meritat mai mult și să-și argumenteze punctul de vedere, raportându-se la competențele testate.

3. *Consecințe ale nerespectării normelor etice*

Vor pierde dreptul de a avea situația încheiată la sfârșitul anului universitar în curs studenții care:

- încearcă, ei înșiși sau prin intermediul altor persoane, o formă oarecare de influență sau presiune asupra cadrului didactic;
- plagiază (încalcă dreptul de proprietate intelectuală, preluând pasaje sau idei specifice din lucrări publicate, cursuri etc., fără să indice riguros sursa – pentru detalii, a se vedea *Anexa 2: Recomandări privind citarea*);
- în timpul testelor, sunt surprinși încercând să obțină un “ajutor” exterior, de orice natură (materiale, discuții cu colegii etc.);
 - orice utilizare a telefonului mobil sau a altor mijloace de comunicare în timpul testului va fi interpretată ca o încercare de a obține un “ajutor” exterior;
 - părăsirea sălii în timpul testului, sub orice motiv, este posibilă numai după predarea lucrării;
- predau teste în care cel care corectează identifică, la întrebările deschise, răspunsuri cvasi-identice cu acelea furnizate în testul unui coleg.

4. *Repetarea testelor*

- Studenții care, din motive obiective, nu se pot prezenta la data stabilită pentru testul intermediar îl pot susține la o dată ulterioară, stabilită de comun acord cu cadrul didactic, dar numai înainte de ultimul seminar din semestru.
- Studenții care nu se pot prezenta la susținerea testului final și cei care nu obțin notă de promovare îl vor susține în sesiunile ulterioare reglementare. Nici o “înțelegere” particulară între unul sau mai mulți studenți și cadrul didactic nu este posibilă.
- Studenții care doresc o mărire a notei o pot face în sesiunile următoare.

5. *Studentii care nu promovează testul în cadrul celor două sesiuni reglementare* vor relua atât cursul, cât și seminarul în anul universitar următor, respectând toate regulile stabilite pentru anul respectiv.

VIII. Bibliografie opțională

- Atkinson R. (2006) *Povestea vieții. Interviul*, trad. rom. Sebastian Năstuță, Polirom, Iași, pp. 38-128.
- Mucchielli, A., coord. (2002) *Dicționar al metodelor calitative în științele umane și sociale*, trad. rom. de Veronica Suciu, Polirom, Iași (ediție originală 1996)
- Krueger R. A., Casey M. A., 2005, *Metoda focus-grup. Ghid practic pentru cercetarea aplicată*, trad.rom., Iași, Polirom.
- Laplantine Fr. (2000) *Descrierea etnografică*, Polirom, Iași, pp. 39-88

Șef de catedră

Titular